

ÖZENLİ TÜRKÇENİN YAYGINLAŞMASINDA ÖRNEK ÇALIŞMA: TBD BİLİŞİMDE ÖZENLİ TÜRKÇE GRUBU TERİM SÖZLÜĞÜ

İ. İlker TABAK¹, Yiğit ERGİN², Koray ÖZER³,
Erdal İ. NANECİ⁴, Tuncer ÖREN⁵, Ahmet PEKEL⁶, Ersin TAŞÇI⁷

ÖZET

Bilişim teknolojilerindeki Türkçe terimlerin yaygınlaşması için toplum ve uzmanlar tarafından benimsenecek terimlere karşılıklar üretmek amacıyla, tamamen gönüllülük esasıyla oluşmuş çalışma grubunca izlenen yöntem ve yaklaşımların paylaşılması Eylül 2018’de hazırlanan bu yazının amacını oluşturmaktadır. Hızlı ve doğru terim üretmek için verimli çalışma ve aynı biçimde paylaşabilmek için teknolojinin ve bilişimin sağladığı olanaklardan yararlanılarak soruna çözüm bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler

Özenli Türkçe, Bilişim, Terim Üretme

---

¹ Bs. Müh., TBK Bilişim Sistemleri AŞ – Ankara, Türkiye, ilkertabak@tbk.com.tr

² Elk. Yük. Müh., KAREL - Ankara, Türkiye, yigitergin@gmail.com

³ Fizik Müh, TPAO - Ankara, Türkiye, kozerk@gmail.com

⁴ Öğretmen, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı – Ankara, Türkiye, erdal.naneci@gmail.com

⁵ Emeritus Prof., Ottawa Üniversitesi - Ottawa, Kanada, toren@acm.org

⁶ Bs. Müh., TCMB – Ankara, Türkiye, Ahmet.Pekel@tcmb.gov.tr

⁷ Fizik Müh., TCDD – Ankara, Türkiye, ersintaschi@hotmail.com

SUMMARY

The Working Group of TBD on Meticulous Study of Turkish has been active in contributing to the enrichment of the Turkish language according to its vision of meticulous use of Turkish in Informatics and related areas. Main activities are:

- Publish correct, consistent and usable English terms and find the appropriate Turkish equivalents;
- Propose methods that will facilitate the learning of Turkish informatics terms;
- Disseminate the necessary information for the correct use of Turkish in informatics and explain the importance of the topic;
- Inform the relevant institutions and organizations about the correct and easy use of Turkish letters in all tools and environments providing correspondence and communication; making proposals and contributions for legal arrangements in this direction;
- Inform and encourage users, written/audiovisual media, and publishing houses for accurate and meticulous use of Turkish informatics terms;
- Introduce and encourage the meticulous use of the Turkish informatics terms in places where informatics education and training are held;
- Appeal to the software manufacturers to ensure that proper Turkish is used in the user interfaces of application software and that proper care should be exercised in the translation of the user interfaces and dictionaries of the foreign-sourced application software;
- Do informative studies on common language mistakes, especially in informatics;

At the beginning, our Working Group was established on July 24, 2013 with the name Meticulous Study of Turkish to concentrate in informatics only. Afterwards, it was decided to structure it with closely related two groups to be able to include areas other than informatics.

Beginning from March 20, 2018, the studies on Meticulous Study of Turkish in Informatics are shared with the public through <http://bilisimde.OzenliTurkce.org.tr> web site.

The work to be done in areas other than the informatics will be handled in a similar way and the meticulous studies in Turkish will be shared on the web site www.OzenliTurkce.org.tr .

Our Group's work is done using “Google Hangout” over Internet which allows remote update on shared screens. We share lists of terms to elaborate on each of them separately. If we cannot agree on a Turkish equivalent term, we leave it to be discussed later. The terms accepted by the Group are immediately published on the web page and are available to the public.

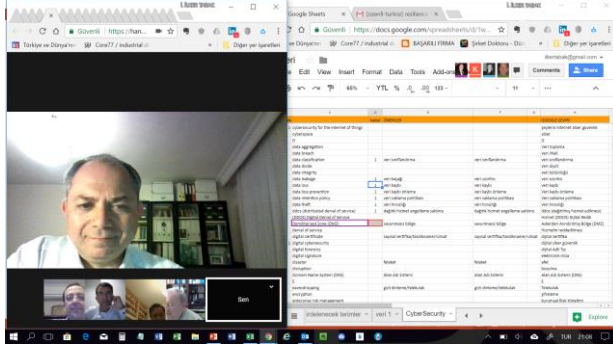
In the studies related to the terms, we benefit from many dictionaries and experts in the field; in the case of publicly accepted foreign terms, we scrutinize many Turkish alternatives.

BİLİŞİMDE ÖZENLİ TÜRKÇE ÇALIŞMALARI

Türkçenin, bilişim alanında ve bilişimle ilgili konularda özenli kullanımı ülküleriyle, Türkçe bilişim dilinin varsıllaşmasına katkıda bulunmak üzere etkinliklerde bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları:

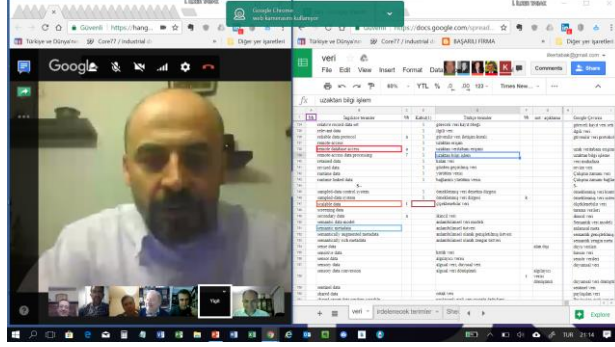
- İngilizce bilişim terimlerinin doğru, tutarlı ve kullanılabilir olanlarını yayımlayarak bunlara uygun Türkçe karşılıklar bulmak;
- Türkçe bilişim terimlerinin öğrenilmelerini kolaylaştıracak yöntemler önermek;
- Bilişim dilinde Türkçenin doğru kullanılması için gereken bilgileri yaymak, konunun önemini açıklamak;
- Türkçe harflerin genel olarak yazışma ve iletişim olanağı sağlayan tüm araç ve ortamlarda doğru ve kolayca kullanılması için ilgili kurum ve kuruluşları, kamuoyunu bilgilendirmek; bu doğrultudaki yasal düzenlemeler için önerilerde ve katkılarda bulunmak;
- Türkçe bilişim terimlerinin doğru ve özenli kullanımı için kullanıcıları, yazılı-görsel-işitsel kitle iletişim araçlarını, yayınevlerini bilgilendirmek ve özendirmek;
- Bilişim eğitim ve öğretiminin yapıldığı yerlerde Türkçe bilişim terimlerinin tanıtılması, kullanımının özendirilmesi için bilgilendirici ve özendirici çalışmalar yapmak;

Resim 2: Grubun uzak bağlantı ile çalışmasından (İ. İlker Tabak)

- Uygulama yazılımlarının kullanıcı arayüzlerinde doğru Türkçe kullanımı ve yabancı kaynaklı uygulama yazılımlarının kullanıcı arayüzleri ile sözlüklerinin Türkçe çevirilerinde özen gösterilmesi için yazılım üreticilerine çağrılar yapmak;
- Özellikle bilişimle ilgili yaygın yapılan dil yanlışları konusunda aydınlatıcı çalışmalarda bulunmak.

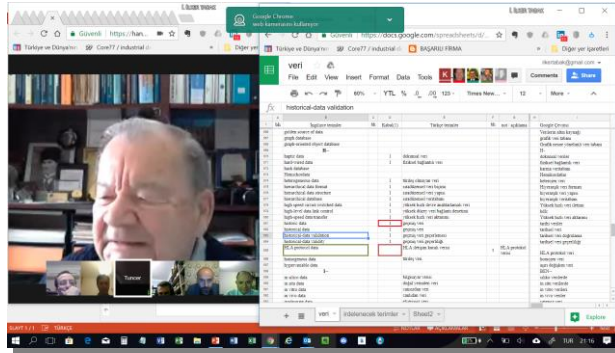

Resim 5 : Grubun uzak bağlantı ile çalışmasından (Yiğit Ergin)

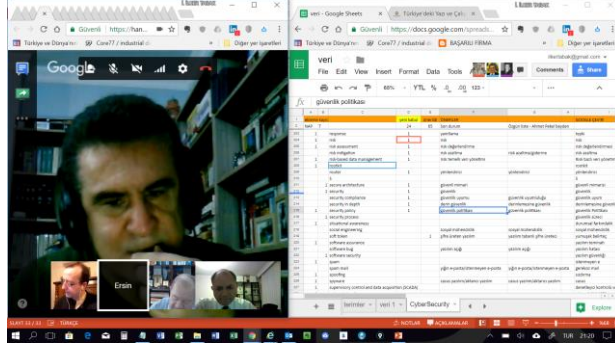
ÇALIŞMA YÖNTEMİ

Çalışma Grubu olarak her hafta internet ortamında görüntülü görüşme olanaklarını kullanarak terim üretme çalışmaları yapmaktayız. Üzerinde anlaşmaya varılan terimler yayına alınmakta olup kamuoyunun görüş ve eleştirileri her zaman değerlendirilmektedir.

1. Yabancı terimleri aynen almak yerine Türkçe dilbilgisi kurallarına uygun ve rahat anlaşılabilir Türkçe karşılıklarını önermeye özen gösteriyoruz.
2. Türkçemize girmiş ve alışılmış terimleri dikkatle irdeliyoruz. Bazen daha iyi bir Türkçe terim bulabildiğimizde, bu yenisini öneriyoruz.
3. İngilizce bir terimin önce hangi anlamda kullanıldığını irdelleyip, terim önerilerimizde, yazım kurallarını, sözcük yapma eklerini, terimin cümle içindeki olası kullanımlarını, terimden türeyebilecek başka terimleri, önerilecek terimin işlevini, anlamını ve etimolojik kökenini göz önünde tutuyoruz.

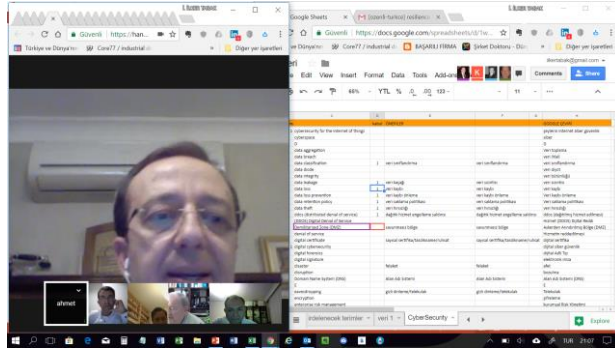

Resim 6 : Grubun uzak bağlantı ile çalışmasından (Tuncer Ören)

Resim 7 : Grubun uzak bağlantı ile çalışmasından (Ersin Taşçı)

4. Grup çalışmalarımızda, sözlük kullanmaya dikkat ediyoruz. Her zaman kullandığımız sözlüklerden başka 1000 kadar Türkçe sözlük ve 1964'ten beri 50 kadar bilişim terimleri sözlüklerinin olması bilişimde özenli Türkçe çalışmalarımızı kolaylaştırıyor.

Resim 8 : Grubun uzak bağlantı ile çalışmasından (Ahmet Pekel)

5. Dilin bir uzlaşma olduğunu ve eğer bir uzlaşma varsa önerilen terimlerin tutabileceğini biliyoruz. Bu yüzden çalışmalarımızda terim önerilerini uzlaşarak yapıyoruz.

NE YAPABİLİRİZ?

- Türkçemizi özenle kullanabiliriz.
- Türkçemizi özensiz ve hatta özentili kullananları uyarabiliriz.
- Türkçemizi özenle kullandır(t)mayı sağlayabiliriz.
- Yazım kurallarına uyabiliriz.
- Türkçeleri olan terimlerin Türkçelerini kullanabiliriz.

ÖZGEÇMİŞ(LER)

Emeritus Prof. Dr. Tuncer ÖREN

Prof. Dr. Tuncer Ören 1935 yılında İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni (1955), İTÜ Makine Fakültesi'ni (1960) bitirdi. 1963-1967 arası IBM Türk Şirketinde sistem mühendisi olarak çalıştı. Daha sonra Amerika'ya giden Ören, Arizona Üniversitesi'nde Sistem Mühendisliği alanında doktorasını tamamladı (1971). 1971-1996 arası Ottawa Üniversitesinde Bilgisayar Bilimi Bölümünde profesörlük; Kanada Üniversiteleri Bilgisayar Bilimi Bölüm Başkanları Yönetim Kurulu'nun kurucu başkanlığını yaptı (1981-1982). 1996-2001 arası, Ottawa Üniversitesinden erken emeklilikten sonra, Tübitak-MAM Bilişim Teknolojileri

Araştırma Enstitüsünde görevler aldı (kendi isteği ile ayrıldığında, Müdür Vekili) ve uluslararası etkinliklere katıldı. Benzetim konusunda çeşitli NATO gruplarında Türkiye'yi temsil etti.

Tuncer Ören'in yayınları 46'sı kitap ya da bildiri kitabı olmak üzere, 500'ün üstündedir. Bazıları Çince ve Almanca'ya çevrilmiştir. 40 kadar ülkede 500'ün üstünde konferans ve seminerde konuşmacı olarak yer almıştır. Uluslararası birçok ödül sahibi olan Prof. Ören, halen Kanada'nın başkentindeki Ottawa Üniversitesinde Bilgi Teknolojisi ve Mühendisliği Okulunda Emeritus Profesör olarak araştırmalarını sürdürmektedir.

<http://www.site.uottawa.ca/~oren/>

Bs. Müh., İ. İlker TABAK

İ. İlker Tabak 1965 yılında İzmir'de doğmuştur. 1982'de İzmir Atatürk Lisesi'ni, 1987 yılında Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Bilimleri Mühendisliği'ni, 2005'te Anadolu Üniversitesi İşletme Bölümü'nü bitirdi. 1995 yılında katıldığı Bilişim Ltd'de (şimdi AŞ) Pazarlama ve Satış Müdürü ve Yürütme Kurulu Üyesi olarak Mart 2017'ye kadar görev yaptı. Mayıs 2017'de kurduğu yazılım ve danışmanlık şirketi *TBK Bilişim Sistemleri San. ve Tic. AŞ*'de yönetici olarak çalışma yaşamını sürdüren İlker Tabak, meslek yaşamı boyunca yazılım uzmanı ve proje yöneticisi olarak birçok önemli bilişim projesinde görev almıştır.

Türkiye Bilişim Derneği (TBD) üyesi ve TMMOB Bilgisayar Mühendisleri Odası (BMO) kurucu üyesi, Türkiye Bilişim Vakfı (TBV) kurucu üyesi olan Tabak, Yenişehir Gençlik ve Spor Kulübü Yönetim Kurulu Üyeliği (2007-2008) ve Hacettepe Üniversitesi Mezunlar Derneği (HÜMED) Yönetim Kurulu (2009-2013) ve Denetim Kurulu (2013-2017) üyelikleri de yapmıştır.

İlker Tabak, TBD Yönetim Kurulları'nda 19. Dönemden itibaren (Kasım 1992) Üye, Genel Yazman ve 2. Başkan olarak 22 yıl görev yapmıştır. TBD Ankara Şubesi Başkanlığı (2011-2013) ve TBD Yönetim Kurulu Başkanlığı da (2015-2017) yapan İlker Tabak, TBD çatısı altında Terim Kolu üyeliğinin yanı sıra, mesleki konularda çeşitli çalışma gruplarında görev almıştır. Mesleki bildiri ve yayınlarının yanı sıra, Yayın Kurulu Üyesi ve editörlerinden biri olduğu TBD Bilişim Dergisi'nde düzenli olarak yazılar yazmaktadır.

Mart 2017'de başladığı HÜMED Yönetim Kurulu Başkanlığını sürdürmekte olan İ. İlker Tabak, evli ve iki çocuk babasıdır.

<http://www.ilkertabak.com.tr>

Fiz. Müh., Koray ÖZER

Hacettepe Üniversitesi Fizik Mühendisliği bölümünü bitirdi. Programcı, analist, veritabanı yöneticisi olarak çalıştı. Halen TPAO Bilişim Daire Başkanlığında Yönetişim ve Bilgi Güvenliği müdürü olarak çalışmalarını sürdürmektedir. 1996 yılından bu yana Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi, Hürriyet Bilim, Bilim Ütopya, Matematik Dergisi, Birey, Türkiye Bilişim Derneği (TBD) Bilişim Dergisi, Radikal Gazetesi ve internette yüzden fazla popüler bilimsel tarzda yazısı yayımladı. Öyküleri ve edebi yazıları Lacivert, Kül Öykü, Karşın, Şizofreni Yazıları, Yerel Dünya, Bilişimden Notlar, Bugünden gibi çeşitli edebiyat dergilerinde yer aldı. “Bilimkurgu Öyküleri” (Remzi Kitapevi, 2005) ve “Yörüngeden Çıkanlar” (2011, Rodeo) adlı kitapların editörlüğünü yaptı. 2009 yılında Ümit Kaftancıoğlu Öykü yarışmasında “Lacivert Kadife Ceket” adlı öyküsüyle birincilik kazandı. 2011’de “Lacivert Kadife Ceket” adlı öykü kitabını çıkardı. Patenti bir buluşu Uluslararası Buluş Yarışması’nda derece aldı. Çeşitli dergilerde yayın kurulu üyeliği, TBD Bilişim Dergisi’nde yayın yönetmenliği, STK’larda yönetim kurulu üyeliği yaptı. 31. Dönem TBD 2. Başkanlığı görevini yürüttü.

Bs. Müh., Ahmet PEKEL

1986 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Aselsan’da yazılım geliştirme mühendisi olarak göreve başladı. 1987-1989 yıllarında Milli Savunma Bakanlığı’nda programcı subay olarak sürdürdüğü askerlik görevinin ardından 1989’da, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nda sistem programcısı olarak görev aldı. Takip eden yıllarda sistem teknik destek uzmanı ve yönetici yardımcısı olarak çalıştıktan sonra 2004 yılında bilgi güvenliği, iş sürekliliği, bilişim teknolojilerinde kalite yönetimi, risk yönetimi, süreç tanımlama ve iyileştirme, ölçme ve değerlendirme ile hizmet yönetimi altyapılarının oluşturulmasında yönetici olarak görev aldı. 2007-2008 yılları arasında Türkiye Bilişim Derneği (TBD) Kamu Bilişim Merkezleri Yöneticileri Birliği’nin Bilişim Teknolojilerinde Yönetişim Çalışma Grubu Başkanlığı’nı, 2007-2009 yıllarında aynı birliğin Yürütme Kurulu üyeliğini yaptı. 2008 yılında TBD Ankara Şubesi Kurucu Üyesi oldu. 2009-2011 yılları arasında Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Üyeliği yaptı. 2013 yılında Bilgisayar Mühendisleri Odası Mesleki Yeterlilik Komisyonu Üyesi olarak Oda çalışmalarına katılım sağladı. 11 Ocak 2015 tarihinde tekrar TBD Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Üyeliğine, 14 Mart 2015 tarihinde ise TBD Yönetim Kurulu Üyeliğine seçildi. Kasım 2017’den bu yana TBD Bilişimde Özenli Türkçe Çalışma Grubu üyesidir.

Elk. Yük. Müh., Yiğit ERGİN

Yiğit Ergin, 1970 Ankara doğumludur. İlk ve orta öğretimini Ankara’da tamamlamış, lisans derecesini 1992 yılında, yüksek lisans derecesini 1995 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümünden almıştır. Her iki derecesi ile yüksek şeref listesine gitmiş, 1990 yılında dönem birincisi olarak Doç. Dr. Bülent Kerim Altay Ödülü almıştır. İş hayatına Tübitak Bilgi Teknolojileri Enstitüsü’nde başlamış, 1996 yılında askerliğini Kara Harp Okulu Çokluortam Laboratuvarında tamamlayarak önce Sebit Eğitim ve Bilgi Teknolojileri A.Ş. firmasında, daha sonra 1997 yılında Uzman Mühendis olarak girdiği Karel Elektronik A.Ş firmasında iş hayatına devam etmiştir. Kariyerine haberleşme sistemleri ve savunma sanayi ArGe proje çalışmaları ile devam eden Ergin, 2009 yılından itibaren Karel’de Teknik Lider olarak çalışmakta, halen büyük ölçekli ArGe Projelerinde yöneticilik yapmaktadır. Bilkent Cyberpark’da yer alan Karel ArGe merkezinde, VoIP, Bulut Bilişim, IoT, Endüstri 4.0, Büyük Veri, Yapay Zeka alanlarında yazılım ve elektronik donanım geliştirme çalışmalarını yürütmektedir. Aynı

zamanda, 2017 yılından itibaren Türkiye Bilişim Derneği Özenli Türkçe Çalışma Grubu başkan yardımcılığı görevi kapsamında bilişim terimleri çalışmalarına aktif olarak katılmaktadır.

Öğretmen, Erdal İ. NANECİ

Erdal İ. Naneci 1961 yılında Yozgat-Boğazlıyan'da doğmuştur. 1975 yılında Çankaya Ortaokulu'nu, 1979 yılında Boğazlıyan Lisesi'ni, 1985 yılında Dicle Üniversitesi Eğitim Yüksek Okulu'nu (Sınıf Öğretmenliği) bitirmiştir. 1993 yılında Anadolu Üniversitesi'nde Sosyal Bilimler alanında lisans eğitimini tamamlamıştır. 1985-2013 yılları arasında Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı'nda çalışmış ve 1993 yılından itibaren Basımevi Müdürlüğü, Atatürk Belgeligi Şube Müdürlüğü ve yaklaşık 15 yıl Yönetim Bilgi Sistemleri ve Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü görevlerini yapmıştır. Milli Kütüphane'nin Bilişim altyapısının kurulması çalışmalarında görev almıştır. T.C. Kalkınma Bakanlığı sahipliğinde (DPT) "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Politika Destek Programı (ICT-PSP) kapsamında Berlin Devlet Kütüphanesi'nin yürüttüğü ve 12 AB Ülkesiyle birlikte "European Newspapers Projesi"nde (Avrupa Gazeteleri) Milli Kütüphane adına proje koordinatörlüğü yapmıştır. (2012-2013)

E. Naneci, Türkiye Bilişim Derneği (TBD) üyesidir. TBD'de uzun yıllar birçok çalışma grubunda üye ve çalışma grubu başkanı olarak görev yapmıştır. 2014-2015 yıllarında TBD Kamu-BİB Yürütme Kurulu Üyeliği, TBD Bilişim Kentleri Yürütme Kurulu Üyeliği, TBD Bilim Kurgu Öykü Yarışması Jüri Üyeliği (2015-2016) ve 2013-2017 yılları arasında 2 dönem TBD Denetim Kurulu Üyeliği yapmıştır.

Ayrıca; AB'nin yürüttüğü "Digital Agenda for Europe" (Avrupanın Sayısal Gündemi) Projesi ile ilgili olarak TBD'nin oluşturduğu Çalışma gruplarından biri olan "Kültür ve Sanatta Bilişim Uzmanlık Grubu" nun yöneticiliğini yapmıştır. Erdal Naneci, IRCA onaylı ISO/IEC 27001:2013 Bilgi Güvenliği Baş Denetçisidir. (2018) Halen Kültür ve Turizm Bakanlığında Şube Müdürü olarak görev yapmaktadır.

Erdal İ. Naneci, evli ve bir çocuk babasıdır.

Fiz. Müh., Ersin TAŞCI

1964 yılında Karabük'te doğdu. TCDD Meslek Lisesini (1982), Hacettepe Üniversitesi Fizik Mühendisliği Bölümünü (1987) bitirdi. 1995 yılında Türkiye ve Ortadoğu Amme idaresi Enstitüsü'nde Kamu Yönetimi Yüksek Lisansını tamamladı. TCDD'de Sürveyan, Mühendis, Uzman Mühendis, Proje Müdürü ve Elektronik Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı görevlerinde bulunduktan sonra halen Genel Müdürlük Müşaviri olarak görevini sürdürmektedir. Türkiye'nin en büyük Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu olan Türkiye Kamu-Sen'in kuruluşundan itibaren Türk Ulaşım Sendikası Ankara Şube Başkanı, Genel Başkan Yardımcısı gibi görevlerinin yanı sıra "Türkiye'de Memurlar, Sendikal Haklar ve Türkiye Kamu-Sen" adında bir kitap yayınladı. Töre, Yeni Düşünce, Ortadoğu, Kıbrıs Hakikat gibi gazetelerde yazı ve makaleleri yayımlandı. Türkiye ve KKTC'de siyasal iletişim, sosyal medya yönetimi ve seçim kampanyaları yönetimi konusunda aktif deneyim sahibi oldu.

Türkiye Bilişim Derneği'nin 2 dönem Merkez Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev aldı, çeşitli büyük çaplı kurultay, sempozyum ve toplantıların organizasyonunda aktif rol üstlendi. TBD Sayısal Gündem 2020 Uzmanlık Gruplarını koordine etti, Bilişim Kentleri Çalışma Grubunda aktif görev yaptı. Bilişim Teknolojileri konusunda birçok makalesi yayımlandı. ISO 27001 Denetçi sertifikasına sahip, İngilizce bilir, evli ve 2 çocuk babasıdır.

KAYNAKÇA

İrdelemek amacıyla terim salkımları oluştururken uluslararası önemli toplantıların çağrılarında, konusunda önemli kitapların dizinlerinden ve daha önce yapmış olduğumuz terim derlemelerinden yararlanmaktayız. Kaynaklarımızın bir kısmı da İnternet ortamında yer alan sözlük uygulamalarından oluşmaktadır.

[1] www.TBD.org.tr (t.y)

[2] www.OzenliTurkce.org.tr (t.y)

[3] <http://bilisimde.ozenliTurkce.org.tr> (t.y)

[4] www.Tureng.com (t.y)

[5] <https://www.seslisozluk.net/en/...> (t.y)

[6] <http://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/bilisimSozlukleri.pdf> (t.y)

[7] <http://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/TurkceSozlukler.pdf> (t.y)